

สารานุกรม ศึกษาศาสตร์

ฉบับที่ ๕๔ (ตุลาคม ๒๕๖๒)

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาพปกจากเรื่อง ....

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์

สารานุกรม
ศึกษาศาสตร์
ฉบับที่ ๕๔ (ตุลาคม ๒๕๖๒)

คณะผู้จัดทำ

เจ้าของ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการกองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญศรี ไพรัตน์	บรรณาธิการ
รองศาสตราจารย์วิญญา วิศาลาภรณ์	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวดี ภูประดิษฐ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์	กรรมการ
อาจารย์วิรุพหิรัตน์ ไฉนจัน	กรรมการ
อาจารย์สุวรรณา คล้ายกระแสด	กรรมการ
อาจารย์ ดร.พรใจ ลีทองอิน	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย สุชาติโนบล	กรรมการ
อาจารย์ ดร.วันเพ็ญ ประทุมทอง	กรรมการ
อาจารย์ ดร.รุ่งอรุณ โรจนรัตน์ดำรง ไชยศรี	กรรมการ
นายวิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์	กรรมการ
อาจารย์ ดร.โอภาส สุขหวาน	กรรมการและเลขานุการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ สัจจพิบูล	ผู้ช่วยกรรมการและเลขานุการ
นายศิริส อรรถศิริ	เจ้าหน้าที่โครงการ

จัดพิมพ์โดย

บริษัท สำนักพิมพ์ พ.ศ. พัฒนา จำกัด เลขที่ ๑๒ หม่อมแม้ว แยก ๓ พระราม ๖ ซอย ๔๑
เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

โทร. ๐-๒๒๗๙-๖๒๒๒ (อัตโนมัติ ๑๕ คู่สาย)

รูปเล่ม สีทึบหนัก สกอลชัยศิริวิซ, คำนึง ทองคำสุข

ประสานงาน รองศาสตราจารย์หวน พันธุ์พันธ์, รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ

พิมพ์ที่ บริษัท ธนรัชการพิมพ์ จำกัด ๔๓/๑๐๐ หมู่ที่ ๕ ซอยเทอดพระเกียรติ ๑

ถ.เทอดพระเกียรติ ต.วัดชลอ อ.บางกรวย จ.นนทบุรี ๑๑๑๓๐ โทร. ๐-๒๕๕๓-๕๕๔๕

Fax : ๐-๒๕๕๓-๕๐๓๗

ติดต่อส่งบทความเพื่อลงพิมพ์ได้ที่

โครงการสารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท ๒๓ กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐ โทร. ๐-๒๖๖๔-๑๐๐๐ ต่อ ๑๑๑๒๓

หรือ ๐-๒๒๖๐-๓๖๓๙, ๐-๒๒๕๕-๓๙๙๗, ๐๘-๖๕๓๙-๙๗๔๕

E-mail Address : chomoae@hotmail.com

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ โดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สารานุกรม

ศึกษาศาสตร์

ฉบับที่ ๕๔ (ตุลาคม ๒๕๖๒)

สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ ๕๔ ฉบับนี้เป็นฉบับสุดท้ายที่จัดทำในรูปแบบ “สารานุกรมศึกษาศาสตร์” เช่นเดียวกับฉบับที่ ๑ ถึงฉบับที่ ๕๓ เนื่องจากฉบับต่อไปคือฉบับที่ ๕๕ จะจัดทำในรูปแบบใหม่ในชื่อ “วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์”

ใน “สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ ๕๔” นี้มีบทความสาขาวิชาต่าง ๆ ๕ สาขาวิชา รวม ๑๐ เรื่องด้วยกัน คือ สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ๑ เรื่อง สาขาวิชาจิตวิทยาและจิตวิทยาพัฒนาการ ๔ เรื่อง สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ๑ เรื่อง สาขาวิชาศิลปศึกษา ๒ เรื่อง และสาขามนุษยศาสตร์ ๒ เรื่อง

โครงการสารานุกรมศึกษาศาสตร์ เริ่มดำเนินการครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมควร อภัยพันธุ์ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ในขณะนั้น และคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ร่วมกันจัดทำโครงการนี้ขึ้นในวันคล้ายวันเกิดของศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖ เพื่อแสดงความกตัญญูทดแทน ในฐานะปราชญ์บุคคลผู้มีอุปการคุณเป็นอเนกประการต่อวงการศึกษาระดับประเทศ

โครงการสารานุกรมศึกษาศาสตร์ได้จัดพิมพ์ “สารานุกรมศึกษาศาสตร์” ฉบับที่ ๑ เป็นฉบับปฐมฤกษ์เมื่อเดือนกรกฎาคม-กันยายน ๒๕๒๘ จนถึงฉบับนี้คือฉบับที่ ๕๔ (ตุลาคม ๒๕๖๒)

ความมุ่งหมายในการจัดทำสารานุกรมศึกษาศาสตร์เพื่อเผยแพร่ผลงานของนักวิชาการศึกษาไทย และเพื่อสร้างความรู้ทางวิชาการศึกษาไว้เป็นมรดกของชาติ ไม่ใช่เพื่อนำไปเสนอผลงานขอเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ และไม่ใช้ให้บัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษานำผลงานมาตีพิมพ์เพื่อขอสำเร็จทางการศึกษาแต่อย่างใด

บทความที่ลงพิมพ์ในสารานุกรมศึกษาศาสตร์ ตั้งแต่ฉบับที่ ๑ จนถึงฉบับที่ ๕๔ คือฉบับนี้ มีบทความทั้งหมด ๙๐๙ บทความ แยกเป็นสาขาวิชาการแนะแนว ๑๖ บทความ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ๕๒ บทความ สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ๙๒ บทความ สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบ ๓๐ บทความ สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ๑๐๐ บทความ สาขาวิชาการอาชีวศึกษาและอุตสาหกรรมศิลป์ ๔๙ บทความ สาขาวิชาจิตวิทยาและจิตวิทยาพัฒนาการ ๖๔ บทความ สาขาวิชาดนตรีศึกษา ๑๕ บทความ สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ๔๑ บทความ สาขาวิชาปรัชญาการศึกษา ๕๗ บทความ สาขาวิชาศิลปศึกษา ๔๖ บทความ สาขาวิชาสถิติและวิจัยการศึกษา ๕๘ บทความ สาขาวิชาสุขศึกษา ๑๗ บทความ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ๔๒ บทความ สาขาวิชาการพลศึกษาและนันทนาการ ๒๔ บทความ สาขาวิชาบุคคล องค์กร และสถาบันที่เกี่ยวกับการศึกษา ๒๐๖ บทความ ส่วนสาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ ยังไม่มีบทความลงพิมพ์

ท่านที่สนใจต้องการทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการเขียนบทความเพื่อส่งไปลงพิมพ์ใน “วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์” ติดต่อโดยตรงได้ที่ ดร.โอภาส สุขหวาน บรรณาธิการวารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์ โครงการสารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สุขุมวิท ๒๓ กทม. ๑๐๑๑๐ หรือติดต่อสอบถามทางอีเมลที่ E-mail Address : chomoae@hotmail.com

สารบัญ

สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ		5
ความผิดปกติของการได้ยินจากความเสื่อมของระบบประสาท		
	ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์, ทมลา บุญกาญจน์	6
สาขาวิชาจิตวิทยาและจิตวิทยาพัฒนาการ		11
ความเข้มแข็งของครอบครัว	ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์	12
ความสิ้นหวังจากการเรียนรู้	อรรควิช จาริกจาริต	18
พฤติกรรมเอื้อสังคม	อธิวัฒน์ รัตนวงศ์แห	24
การสะท้อนคิดเกี่ยวกับตนเองของครู	อัญชลี จันทร์เสม	32
สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา		37
การรู้ดิจิทัล	แววตา เตชาทวีวรรณ, อัจฉรา ประเสริฐสิน	38
สาขาวิชาศิลปศึกษา		49
ศิลปะตามแนวคิดของอารี สุทธิพันธุ์	พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง	50
ศิลปะการแพทย์แผนไทย	อรัญ วานิชกร	62
สาขาบุคคล องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวกับการศึกษา		70
ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์	สำเริง บุญเรืองรัตน์	71
วารสารวิชาการ	เฉลิมศักดิ์ สุภาพล	76